

Møteprotokoll

Utvalg: Jomfruland nasjonalparkstyre

Møtested: Teams

Dato: 04.05.2026

Tidspunkt: 10:30 - 11:30

Følgende faste medlemmer møtte:

Navn	Funksjon	Representerer
Henriette Fluer Vikre	Leder	Kragerø kommune
Heidi Herum	Nestleder	Telemark fylkeskommune
Terje Mindrebø	Medlem	Kragerø kommune

Følgende medlemmer hadde meldt forfall:

Navn	Funksjon	Representerer
------	----------	---------------

Følgende varamedlemmer møtte:

Navn	Møtte for	Representerer
------	-----------	---------------

Merknader:

Øvrige frammøtte:

Navn	
Eirik Johansen Dobbedal	Nasjonalparkforvalter

Informasjon:

Protokoll fra ekstra styremøte i Jomfruland nasjonalparkstyre for å drøfte høringssvar til «Utredning av organisering av verneområdeforvaltere» med høringsfrist 22. mai 2026.

Innstilling

Forslag til høringsinnspill til utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere

1. Innledning

Jomfruland nasjonalparkstyre viser til Miljødirektoratets utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere. Styret har tidligere gitt innspill i forbindelse med oppstarten av denne utredningen. Følgende innspill følger opp hovedtrekkene i tidligere innsendt høringsinnspill og uttalelser fra Jomfruland nasjonalparkstyre, basert på de fire alternativene som skisseres i høringen.

Jomfruland nasjonalparkstyre er opptatt av at organiseringen av verneområdeforvalterne skal bidra til:

- fortsatt sterk lokal og regional forankring,
- tydelig rolle- og ansvarsavklaring,
- gode rammer for faglig kvalitet, effektiv saksbehandling og tillit til forvaltningen, og
- stabile ordninger som ivaretar både ansatte forvaltere og styrenes rolle som forvaltningsmyndighet.

2. Overordnet vurdering av alternativene

Styret deler Miljødirektoratets vurdering av at dagens ordning har både styrker og identifiserte svakheter. Etter Jomfruland nasjonalparkstyres vurdering er det imidlertid ikke behov for en omfattende omorganisering av arbeidsgiveransvaret for å oppnå ønskede forbedringer. Jomfruland nasjonalparkstyre legger til grunn alternativ 1 – videreføring av dagens organisering med målrettede justeringer, som sin anbefaling til Miljødirektoratet.

Styret er av del klare oppfatning at alternativ 1 best ivaretar helheten i forvaltningsmodellen, bygger videre på de intensjonene som lå til grunn ved etableringen av nasjonalpark- og verneområdestyrene, samtidig som det gir handlingsrom for nødvendige forbedringer/tilpasninger.

3. Begrunnelse for å støtte alternativ 1

3.1 Lokal og regional forankring

En grunnleggende styrke ved dagens modell er forvalternes organisatoriske tilknytning til statsforvalteren, kombinert med lokalisering nær verneområdene. Dette gir:

- god kjennskap til regionale forhold,
- nærhet til kommuner, lokale brukere og interesseaktører,
- tilgang til statsforvalterens fagmiljø i regionen verneområdet er lokalisert og tverrfaglige kompetanse.

Jomfruland nasjonalpark er et lite, men komplekst verneområde med høy besøksintensitet, sammensatt brukerinteresse og stort behov for lokalkunnskap. Forvaltningen er tjent med korte beslutningslinjer og tett kontakt mellom forvalter, styre, berørte grunneiere, kommune og regionale statlige myndigheter. Dette ivaretas best gjennom dagens organisering.

3.2 Styrenes rolle og legitimitet

Jomfruland nasjonalparkstyre mener det er avgjørende for tilliten til forvaltningsmodellen at:

- verneområdestyrene fremstår som tydelige og selvstendige forvaltningsorgan,
- forvalterfunksjonen er klart rettet mot styret,
- forvaltningen ikke oppfattes som for sentralisert eller fjern.

Alternativ 1 bygger videre på en kjent og innarbeidet modell, og reduserer risikoen for at styrenes rolle svekkes eller fremstår uklart i møte med publikum og brukere. Styret deler vurderingen i utredningen om at alternativene med sterkere sentralisering kan innebære økt risiko for svakere lokal legitimitet. Samarbeid med og rolleforståelsen mellom styret, forvalter og embete i Vestfold og Telemark fungerer svært godt.

3.3 Samhandling og helhetlig forvaltning

Jomfruland nasjonalparkstyre legger stor vekt på behovet for helhetlig forvaltning i regionsammenheng, herunder samspill mellom:

- verneområder forvaltet av styrene,
- områder forvaltet direkte av statsforvalteren,
- øvrige oppgaver innen miljø- og naturforvaltning.

Dagens ordning, videreført gjennom alternativ 1, gir gode forutsetninger for dette gjennom forvalternes tilknytning til statsforvalterembetet. Styret deler utredningens vurdering av at dette bidrar til forvaltningsgevinster på tvers av ulike verneområder og forvaltningsnivå.

4. Behov for forbedringer – videreføring av tidligere innspill

Jomfruland nasjonalparkstyre vil samtidig understreke at dagens ordning ikke bør videreføres uendret. Våre tidligere innspill til utredningen er fortsatt relevante og sammenfaller i stor grad med forbedringstiltakene som er foreslått under alternativ 1. Styret vil særlig peke på følgende:

4.1 Styrket arbeidsgiveroppfølging og ledelse

Det er behov for bedre rammer for personalmessig og faglig oppfølging av forvalterne hos statsforvalteren, herunder:

- tydeligere lederansvar,
- tilstrekkelige ressurser til oppfølging,
- mer lik praksis mellom embeter.

Samtidig som likhet i praksis mellom embeter er viktig, må det være handlingsrom for lokal tilpassing basert på verneområdets egenskaper og plassering.

4.2 Klargjøring av roller og ansvar

Det bør arbeides videre med å klargjøre:

- grensegangen mellom styrets instruksjonsmyndighet og statsforvalterens arbeidsgiverrolle,
- forventninger til faglig veiledning fra statsforvalteren,
- forventninger til faglig veiledning fra Miljødirektoratet,
- hvordan ovennevnte kommuniseres tydelig både internt og utad.

4.3 Dokumentforvaltning og synlighet

Styret støtter forslag om:

- tydeligere skille i arkiv- og dokumentløsninger mellom styrene og statsforvalteren,

- løsninger som styrker styrenes identitet og rolleforståelse hos publikum og brukere.

4.4 Kompetanse, opplæring og nettverk

Jomfruland nasjonalparkstyre støtter:

- etablering av en strukturert og felles opplæringsordning for nye forvaltere (forvalterskole),
- faste forvaltersamlinger (regionale, nasjonale og fag/tematiske),
- formalisering og styrking av faglige nettverk mellom forvaltere (som allerede eksisterer mellom Raet, Jomfruland, Færder og Ytre Hvaler). Videre adgang for faglige nettverk mot verneområder på svensk og dansk side med overlappende natur og verneformål.

Jomfruland nasjonalparkstyre kan ikke se hvordan en samling av forvaltere i et større embete løser utfordringene knyttet til faglig tilhørighet og samarbeid mellom verneområdene på en bedre måte enn dagens organisering med lokale tilpasninger basert på fagområde/verneformål.

4.5 Forvaltningsknutepunkt og samarbeid

Styret mener det er viktig å videreutvikle forvaltningsknutepunktene og styrke samarbeidet mellom forvalter, SNO, besøkssentre og nærliggende verneområder, tilpasset lokale forhold og behov. I dag sitter forvalter tilknyttet Kragerø kommune sin administrasjon. Forvalter for Jomfruland er ikke, slik det fremgår i vedlegget til høringen, tilknyttet knutepunkt med besøkssenteret. Styret og forvalter ser allikevel dette som en aktuell lokalisering i fremtiden. Det er samtidig viktig å ta med seg at det kan være mål- og interessekonflikter mellom behov og ønsker fra besøkssenteret og nasjonalparkforvaltningen som forvaltningsmyndighet etter verneforskriften.

5. Avslutning

Jomfruland nasjonalparkstyre anbefaler på denne bakgrunn at **alternativ 1 – videreføring av dagens organisering med nødvendige justeringer** legges til grunn for videre arbeid med organisering av verneområdeforvalterne. Videreføring av dagens ordning, med justeringer, åpner for å ivareta det som fungerer godt med dagens struktur, rammeverk for felles løsninger og mulighet for lokale tilpasninger hvor utfordringene finnes eller oppstår.

Vi mener dette alternativet gir:

- best balanse mellom lokal forankring og faglig robusthet,
- minst risiko for svekket tillit og rolleklarhet,
- størst mulighet for forbedring uten unødige og ressurskrevende omorganiseringer.
- opprettholdelse av kontakt og samarbeid mellom verneområdeforvaltningen og de respektive embetene som regional statlig myndighet.

Styret understreker samtidig at forutsetningen for å lykkes med alternativ 1 er at forbedringstiltakene faktisk gjennomføres og følges opp med tilstrekkelige ressurser og tydelige styringssignaler.

Styrebehandling

Styret godkjenner forslag til høringsinnspill og forbereder samtidig spørsmål som fremmes politisk overfor statsråden.

Vedtak

Jomfruland nasjonalparkstyre ber forvalter sende inn følgende høringsinnspill til Miljødirektoratet via [Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere - miljodirektoratet.no](https://www.miljodirektoratet.no):

Høringsinnspill til utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere

1. Innledning

Jomfruland nasjonalparkstyre viser til Miljødirektoratets utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere. Styret har tidligere gitt innspill i forbindelse med oppstarten av denne utredningen. Følgende innspill følger opp hovedtrekkene i tidligere innsendt høringsinnspill og uttalelser fra Jomfruland nasjonalparkstyre, basert på de fire alternativene som skisseres i høringen.

Jomfruland nasjonalparkstyre er opptatt av at organiseringen av verneområdeforvalterne skal bidra til:

- fortsatt sterk lokal og regional forankring,
- tydelig rolle- og ansvarsavklaring,
- gode rammer for faglig kvalitet, effektiv saksbehandling og tillit til forvaltningen, og
- stabile ordninger som ivaretar både ansatte forvaltere og styrenes rolle som forvaltningsmyndighet.

2. Overordnet vurdering av alternativene

Styret deler Miljødirektoratets vurdering av at dagens ordning har både styrker og identifiserte svakheter. Etter Jomfruland nasjonalparkstyres vurdering er det imidlertid ikke behov for en omfattende omorganisering av arbeidsgiveransvaret for å oppnå ønskede forbedringer. Jomfruland nasjonalparkstyre legger til grunn alternativ 1 – videreføring av dagens organisering med målrettede justeringer, som sin anbefaling til Miljødirektoratet.

Styret er av del klare oppfatning at alternativ 1 best ivaretar helheten i forvaltningsmodellen, bygger videre på de intensjonene som lå til grunn ved etableringen av nasjonalpark- og verneområdestyrene, samtidig som det gir handlingsrom for nødvendige forbedringer/tilpasninger.

3. Begrunnelse for å støtte alternativ 1

3.1 Lokal og regional forankring

En grunnleggende styrke ved dagens modell er forvalternes organisatoriske tilknytning til statsforvalteren, kombinert med lokalisering nær verneområdene. Dette gir:

- god kjennskap til regionale forhold,
- nærhet til kommuner, lokale brukere og interesseaktører,
- tilgang til statsforvalterens fagmiljø i regionen verneområdet er lokalisert og tverrfaglige kompetanse.

Jomfruland nasjonalpark er et lite, men komplekst verneområde med høy besøksintensitet, sammensatt brukerinteresse og stort behov for lokalkunnskap. Forvaltningen er tjent med korte beslutningslinjer og tett kontakt mellom forvalter, styre, berørte grunneiere, kommune og regionale statlige myndigheter. Dette ivaretas best gjennom dagens organisering.

3.2 Styrenes rolle og legitimitet

Jomfruland nasjonalparkstyre mener det er avgjørende for tilliten til forvaltningsmodellen at:

- verneområdestyrene fremstår som tydelige og selvstendige forvaltningsorgan,
- forvalterfunksjonen er klart rettet mot styret,
- forvaltningen ikke oppfattes som for sentralisert eller fjern.

Alternativ 1 bygger videre på en kjent og innarbeidet modell, og reduserer risikoen for at styrenes rolle svekkes eller fremstår uklar i møte med publikum og brukere. Styret deler vurderingen i utredningen om at alternativene med sterkere sentralisering kan innebære økt risiko for svakere lokal legitimitet. Samarbeid med og rolleforståelsen mellom styret, forvalter og embete i Vestfold og Telemark fungerer svært godt.

3.3 Samhandling og helhetlig forvaltning

Jomfruland nasjonalparkstyre legger stor vekt på behovet for helhetlig forvaltning i regionsammenheng, herunder samspill mellom:

- verneområder forvaltet av styrene,
- områder forvaltet direkte av statsforvalteren,
- øvrige oppgaver innen miljø- og naturforvaltning.

Dagens ordning, videreført gjennom alternativ 1, gir gode forutsetninger for dette gjennom forvalternes tilknytning til statsforvalterembetet. Styret deler utredningens vurdering av at dette bidrar til forvaltningsgevinster på tvers av ulike verneområder og forvaltningsnivå.

4. Behov for forbedringer – videreføring av tidligere innspill

Jomfruland nasjonalparkstyre vil samtidig understreke at dagens ordning ikke bør videreføres uendret. Våre tidligere innspill til utredningen er fortsatt relevante og sammenfaller i stor grad med forbedringstiltakene som er foreslått under alternativ 1. Styret vil særlig peke på følgende:

4.1 Styrket arbeidsgiveroppfølging og ledelse

Det er behov for bedre rammer for personalmessig og faglig oppfølging av forvalterne hos statsforvalteren, herunder:

- tydeligere lederansvar,
- tilstrekkelige ressurser til oppfølging,
- mer lik praksis mellom embeter.

Samtidig som likhet i praksis mellom embeter er viktig, må det være handlingsrom for lokal tilpassing basert på verneområdets egenskaper og plassering.

4.2 Klargjøring av roller og ansvar

Det bør arbeides videre med å klargjøre:

- grensegangen mellom styrets instruksjonsmyndighet og statsforvalterens arbeidsgiverrolle,
- forventninger til faglig veiledning fra statsforvalteren,
- forventninger til faglig veiledning fra Miljødirektoratet,
- hvordan ovennevnte kommuniseres tydelig både internt og utad.

4.3 Dokumentforvaltning og synlighet

Styret støtter forslag om:

- tydeligere skille i arkiv- og dokumentløsninger mellom styrene og statsforvalteren,
- løsninger som styrker styrenes identitet og rolleforståelse hos publikum og brukere.

4.4 Kompetanse, opplæring og nettverk

Jomfruland nasjonalparkstyre støtter:

- etablering av en strukturert og felles opplæringsordning for nye forvaltere (forvalterskole),
- faste forvaltersamlinger (regionale, nasjonale og fag/tematiske),
- formalisering og styrking av faglige nettverk mellom forvaltere (som allerede eksisterer mellom Raet, Jomfruland, Færder og Ytre Hvaler). Videre adgang for faglige nettverk mot verneområder på svensk og dansk side med overlappende natur og verneformål.

Jomfruland nasjonalparkstyre kan ikke se hvordan en samling av forvaltere i et større embete løser utfordringene knyttet til faglig tilhørighet og samarbeid mellom verneområdene på en bedre måte enn dagens organisering med lokale tilpasninger basert på fagområde/verneformål.

4.5 Forvaltningsknutepunkt og samarbeid

Styret mener det er viktig å videreutvikle forvaltningsknutepunktene og styrke samarbeidet mellom forvalter, SNO, besøkssentre og nærliggende verneområder, tilpasset lokale forhold og behov. I dag sitter forvalter tilknyttet Kragerø kommune sin administrasjon. Forvalter for Jomfruland er ikke, slik det fremgår i vedlegget til høringen, tilknyttet knutepunkt med besøkssenteret. Styret og forvalter ser allikevel dette som en aktuell lokalisering i fremtiden. Det er samtidig viktig å ta med seg at det kan være mål- og interessekonflikter mellom behov og ønsker fra besøkssenteret og nasjonalparkforvaltningen som forvaltningsmyndighet etter verneforskriften.

5. Avslutning

Jomfruland nasjonalparkstyre anbefaler på denne bakgrunn at **alternativ 1 – videreføring av dagens organisering med nødvendige justeringer** legges til grunn for videre arbeid med organisering av verneområdeforvalterne. Videreføring av dagens ordning, med justeringer, åpner for å ivareta det som fungerer godt med dagens struktur, rammeverk for felles løsninger og mulighet for lokale tilpasninger hvor utfordringene finnes eller oppstår.

Vi mener dette alternativet gir:

- best balanse mellom lokal forankring og faglig robusthet,
- minst risiko for svekket tillit og rolleklarhet,
- størst mulighet for forbedring uten unødige og ressurskrevende omorganiseringer.
- opprettholdelse av kontakt og samarbeid mellom verneområdeforvaltningen og de respektive embetene som regional statlig myndighet.

Styret understreker samtidig at forutsetningen for å lykkes med alternativ 1 er at forbedringstiltakene faktisk gjennomføres og følges opp med tilstrekkelige ressurser og tydelige styringssignal.

Møtetid

Møtetid 1 time.